

DE REVUE'S

Scholen, bedrijven en verenigingen, alle hadden ze vroeger hun "Bonte Avond", waarin leerlingen, werknemers en clubleden elkaar vermaakten met toneel, sketches en zelf gemaakte liedjes (meestal contrefacten op een bestaande melodie). Ook de Leytheleden konden vele decennia genieten van de min of meer kunstzinnige uitingen van hun clubgenoten. Meestal was dat ter gelegenheid van de verjaardag van de Vereeniging, op 13 februari, maar in lustrumjaren werd er vaak een extra inspanning geleverd. De kwaliteit van het gebodene was uiteraard afhankelijk van talent en inspiratie van de auteur(s), maar op dat gebied had Die Leythe niet te klagen. Bovendien hoefden zij niet de hele avond te vullen, omdat die vaak werd besloten met een souper en bal na.

Al die creatieve uitingen hadden bepaald geen eeuwigheidswaarde; ze waren bedoeld om de aanwezige leden een uur te vermaken. Het zou best gemakkelijk kunnen zijn, als we bij voorbeeld die teksten uit 1924 en 1929 nog eens onder ogen zouden krijgen, maar in die sketches werden toenmalige situaties op de hak genomen die wij misschien nauwelijks meer zouden begrijpen. Het is dan ook niet verwonderlijk, dat al dat materiaal is verloren gegaan. Gelukkig hebben we het plakboek gekregen van Gerrie van Konijnenburg ('Poppedijn' voor intimi), die in de jaren veertig en vijftig bij Die Leythe roeide. Dat bevatte, naast wedstrijdprogramma's en kiekjes, een aantal programma's van Leythe-revues uit die tijd, die een indruk geven van wat er zo op de planken werd gebracht.

Het tweede lustrum werd op 2 februari 1924 gevierd in Maison Bruyns aan het Rapenburg. De avond begon met de Leythe-revue "Doorroeien maar...", die volgens het programma werd gehouden onder het motto:

*'n Ieder zal hier op zijn beurt
Zijn beeld geteekend vinden,
Wie niet zijn eigen grijns wil zien,
Die kijkt maar naar z'n vrinden.*

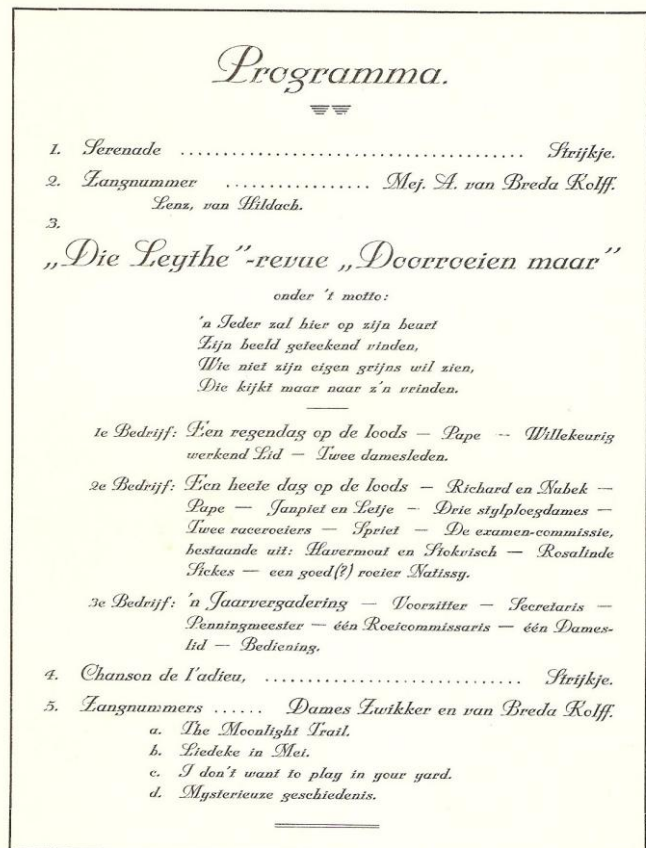
waarna volgens het Jaarverslag van Secretaris P.A. van der Heide in de Revue "op geestige wyze en met gepaste hoon bestuur en leden werden uitgebeeld."

Programma
van de Feestelijkheden
van het
2^e Lustrum van „Die Leythe“
op
Zaterdag, 2 Februari 1924,
Maison Bruyns. -:- 's avonds 8.30 uur.

Programma.

1. *Serenade* ..... *Strijkje.*
2. *Zangnummer* ..... *Mej. A. van Breda Kolff.*
Lenz, van Hildach.
3.
„Die Leythe“-revue „Doorroeien maar“
onder 't motto:
'n Ieder zal hier op zijn beurt
Zijn beeld geteekend vinden,
Wie niet zijn eigen grijns wil zien,
Die kijkt maar naar z'n vrinden.

1e *Bedrijf:* *Een regendag op de loods - Pape -- Willekeurig*
werkend Lid - Twee damesleden.
2e *Bedrijf:* *Een heete dag op de loods - Richard en Nabeek -*
Pape - Jaapiet en Letje - Drie stylploegdames -
Twee raceroeiers - Spriet - De examen-commissie,
bestaande uit: Havermout en Hokvisch - Rosalinde
Siekes - een goed(?) roeier Natissy.
3e *Bedrijf:* *'n Jaarvergadering - Voorzitter - Secretaris -*
Penningmeester - één Roetcommissaris - één Dames-
lid - Bediening.

4. *Chanson de l'adieu*, ... *Strijkje.*
5. *Zangnummers* ..... *Dames Zwikker en van Breda Kolff.*
a. *The Mocalight Trail.*
b. *Liedeke in Mei.*
c. *I don't want to play in your yard.*
d. *Mysterieuze geschiedenis.*

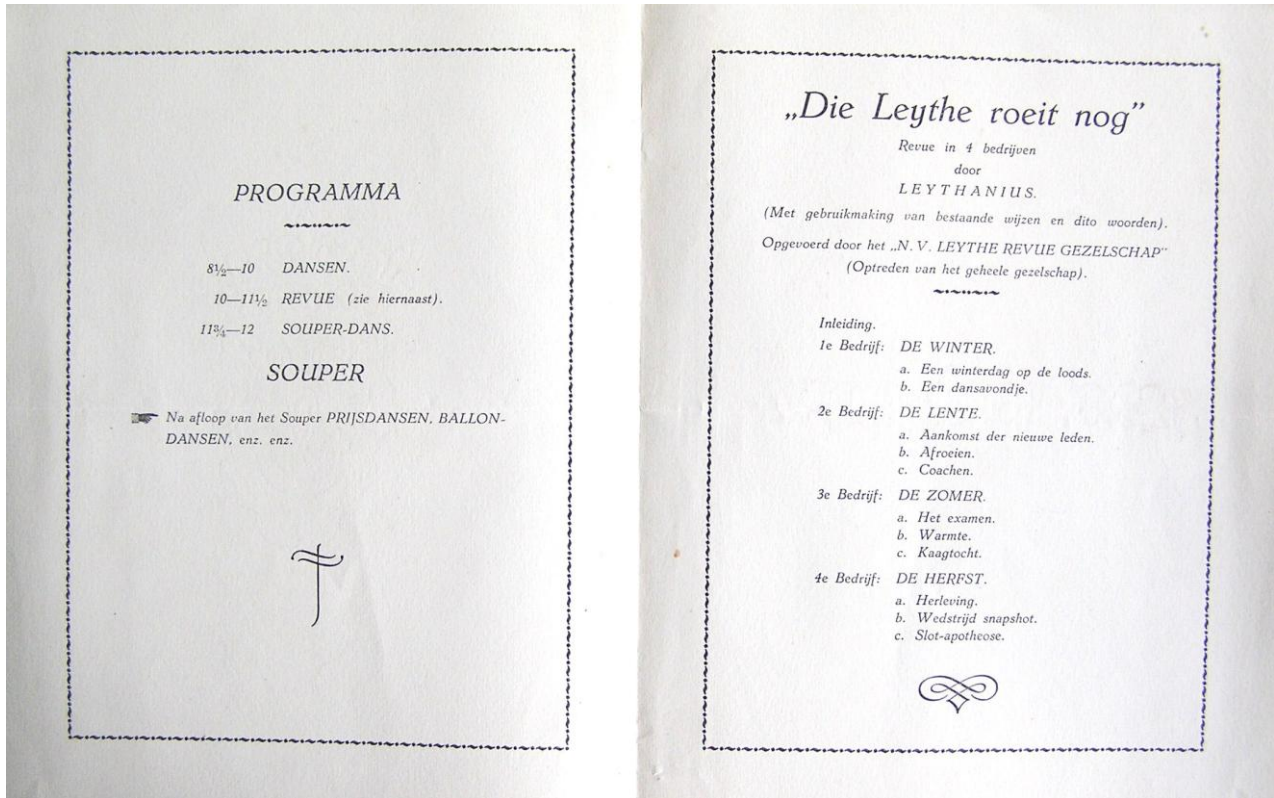
Het fraai gedrukte programma van de lustrumviering in 1924.

“Aan het souper werden de auteur A.M.Jacobi en Mej. Voet benevens de spelers door den Voorzitter met bloemen gehuldigd. Een geanimeerd bal besloot dezen geslaagden avond.”

Vijf jaar later kon de Secretaris in zijn Jaarverslag 1928-1929 tevreden opmerken:

“Het 15-jarig bestaan werd Zaterdag, 16 Februari, herdacht met een dansavond in Maison Bruins. De deelname was algemeen, de stemming zeer opgewekt, in 't bijzonder gedurende het souper, dat de Vereeniging haren leden aanbood.”

Geen woord over de die avond opgevoerde Revue "Die Leythe roeit nog", maar gelukkig is die wel vermeld op het fraai verzorgde programmabladd. Op de achterkant is ons tevens de tekst overgeleverd van het Leythelied, helaas zonder de bijbehorende muziek.

Het programma van de Leythe-revue die op 16 februari 1929 werd opgevoerd.

Vervolgens bleef het lange tijd stil, misschien doordat niet alles is bewaard gebleven, maar ook door geringe belangstelling. Het dansavondje bij voorbeeld, dat op het programma stond voor 3 Februari 1932 in Maison Bruyns, is wegens de geringe deelname niet doorgegaan. Ook moest het Bestuur in die crisistijd zuinig omspringen met de altijd karige financiën. In de winter 1933-1934 zag het daarom af van een balavond, “om de beschikbare middelen te concentreren op de Onderlinge wedstrijden, met eventueel meerdere uitbreiding en zoo mogelijk eenige feestelijkheden.”

Die feestelijkheden bleven enkele jaren beperkt tot een dansavond, in 1936 in de Jacobazaal van Hotel "de Burcht" en in 1937 in de kleine loods, al was er dat laatste jaar wel sprake van “een zeer geslaagde variété-avond plaats met bal na.” Het programma is verloren in de mist der tijden.

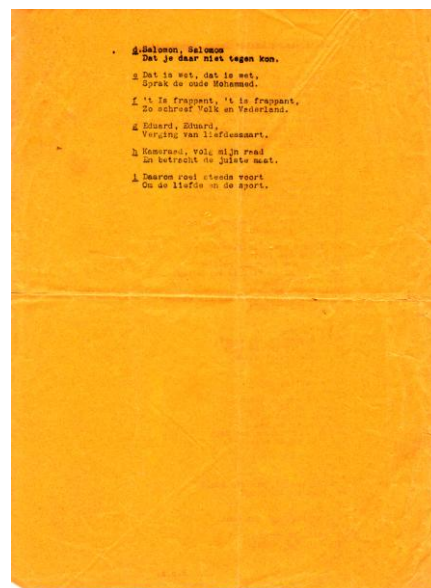
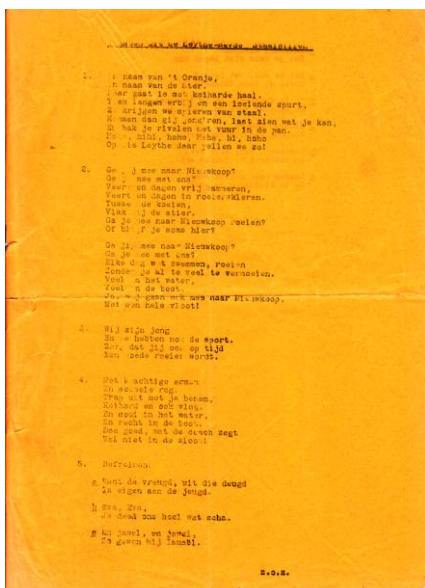
Het lustrumjaar 1939 vroeg uiteraard om iets meer en hoewel ook daarvan niets bewaard is gebleven, ook geen enkele tekst, weten wij toch, dat de bonte avond op 25 Februari in Oud-Hortuszicht “zeer geanimeerd” was.

Tijdens de bezettingsjaren bloeide het verenigingsleven als nooit tevoren. Uit 1944 hebben wij geen berichten over enige festiviteit in dat jaar, maar gelukkig is in het na de bevrijding verschenen Jaarboek 1942-1945 het Leythe-drama “De Batavieren” woordelijk overgeleverd, dat toen enkele malen is opgevoerd. Voor een echte revue moeten wij echter enkele jaren overslaan, want de bloeitijd daarvan ligt in de jaren vijftig, toen Jan Somerwil een aanzet had gegeven tot een wat bruisender verenigingsleven. Dankzij de inzet van Wim Jung, die een actieve groep gelijkgezinden om zich heen verzamelde, onder wie Joop Gijsman, Arie Blanken, Hans de la Court, Dik Reitsma, Ru Kollwijn e.v.a. kwam in enkele jaren een aanzienlijke productie tot stand.

Dankzij het Leythe-plakboek van Gerrie van Konijnenburg kennen wij nu in elk geval nog de programma's van "Staalpillen" (1951), "En nu - Revue!" (1952), "Daar klopt niets van...!" (1953), "Vier maal Tien" (1954) en "Laat maar lopen" (1957). Daarin waren soms ook enige teksten opgenomen. Ook weten wij, dankzij een terugblik van Wim Jung in 1978, dat de melodie van het toen alom bekende "Do not forsake me, oh, my darling" uit de film "High Noon" werd ingevuld met "Ik moet nog honderd meter roeien, maar het water lijkt wel stroop!". Het publiek was in elk geval zeer tevreden, want het Jaarverslag berichtte over die 27ste Mei 1951:

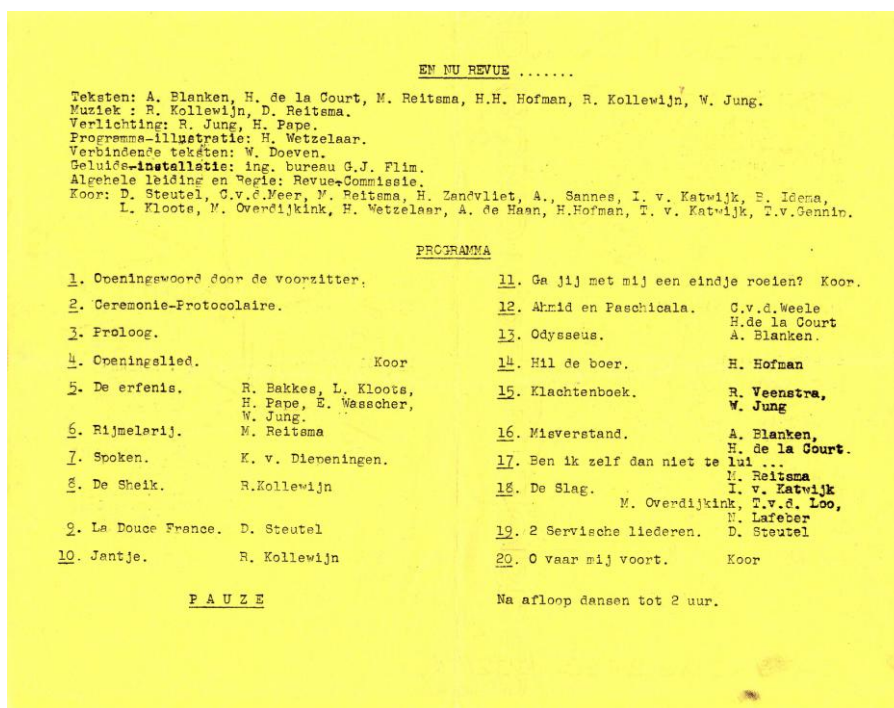
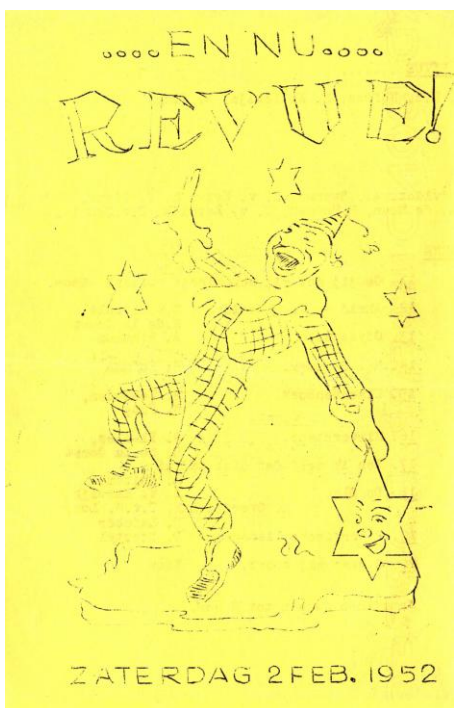
"Ik kan dit verslag niet besluiten zonder de revue te noemen, die door kunstzinnige leden gemaakt en uitgevoerd werd en een lust voor oog en oor was. We genoten ook weer van ons alom bekende stuk De Batavieren van Halle Schijfsma. Een gezellig dansfeest vormde het besluit van deze zeer geslaagde avond."

In 1951 werd de revue "Staalpillen" opgevoerd in de botenloods.

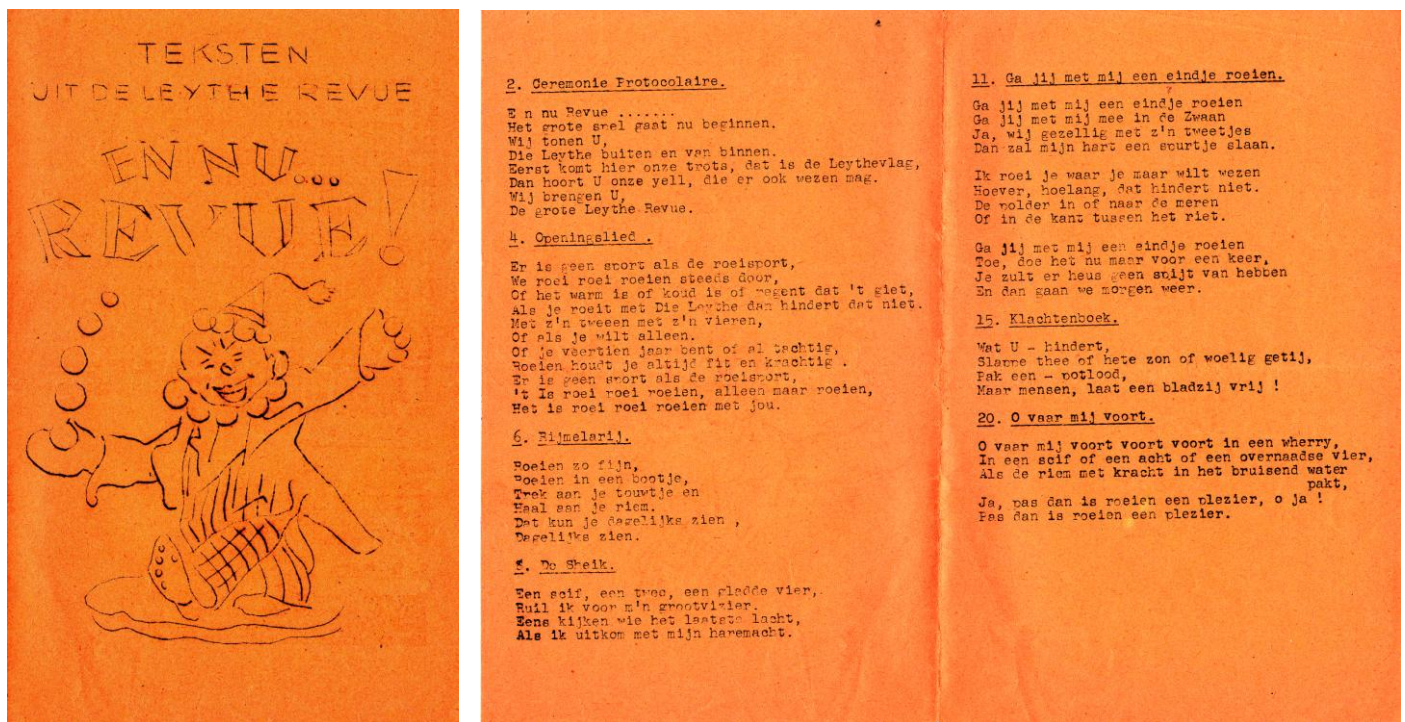
Het programma van "Staalpillen" (1951) was uiteraard gestencil; de kwaliteit van die druktechniek levert wisselende resultaten, maar we hebben daardoor in elk geval een indruk.

Volgens de terugblik in het Jaarverslag was "En nu... REVUE!" in 1952 een daverend succes.

Het programma van "En nu... REVUE!" geeft een mooi overzicht van de daarbij betrokken leden.

Van die revue is niet alleen het programma bewaard gebleven, maar ook het afzonderlijke tekstblad.

Van 'Ga jij met mij een eindje roeien' kennen we niet alleen de tekst, maar ook de muziek. Voor latere generaties is een kleine toelichting nodig. 'De Zwaan' was een klassieke single-wherry, volledig uitgerust met kussens en lopers, die in de wandeling bekend stond als 'het stelletjesbootje'. Een heer die een dame aanbood samen een tochtje te maken in 'De Zwaan' kon worden verdacht van serieuze bedoelingen, niet alleen het roeien betreffende.

De Zwaan

COUPLÉT

Ga jij met mij een eindje roeien Ga jij met mij mee in de Zwaan
 Ja, wij gezellig met z'n tweetjes. Dan zal mijn hart slaan.
 een spurtje

REFREIN

Ik ben zo blij dat jij met mij een eindje roeien gaat dan
 vormen wij de - saam dit jaar het zo - velde zwa - nen - paar

De Zwaan

Ga jij met mij een eindje roeien
 Ga jij met mij mee in de Zwaan
 Ja, wij gezellig met z'n tweetjes
 Dan zal mijn hart een spurtje slaan.

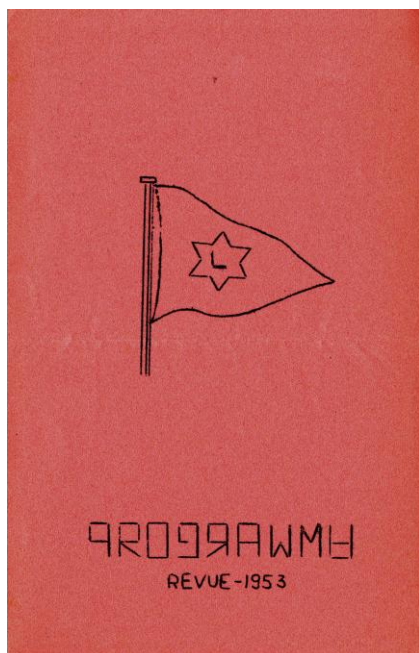
Ik roei je waar je maar wilt wezen
 Hoe ver, hoelang, dat hindert niet
 De polder in of naar de meren
 Of in de kant tussen het riet

Ga jij met mij een eindje roeien
 Toe doe het nu maar voor een keer
 Je zult er heus geen spijt van hebben
 En dan gaan we morgen weer.

refrein:

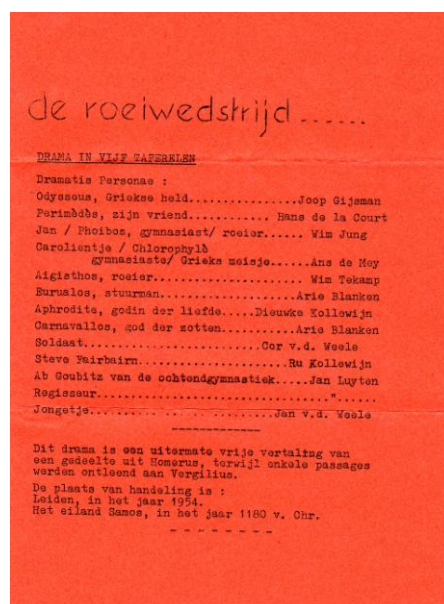
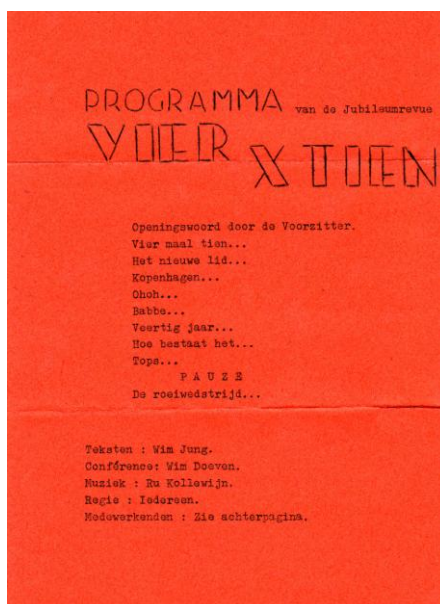
Ik ben zo blij dat jij met mij
 een eindje roeien gaat
 Dan vormen wij tesaam dit jaar
 Het zoveelste Zwanenpaar.

"Daar klopt niets van..." (opgevoerd op 31 Januari 1953) was volgens het Jaarverslag "zeer geslaagd". Het verlangen naar een betere accommodatie, vooral een eigen 'recreatieruimte', leefde in die tijd zeer sterk. Telkens weer werd gesproken over plannen voor de financiering daarvan. Dat blijkt ook uit de toevoeging: "Een collecte voor bouwfonds bracht ± f 60,- op." Ach ja - die sociëteit werd uiteindelijk pas in 1966 gebouwd en in 1967 in gebruik genomen.

De Leythe-revue "Daar klopt niets van" werd op 31 januari 1953 opgevoerd. Links het voorblad van het programma, rechts een kiekje van de sketch "Het Klachtenboek", met v.l.n.r. Ria Overwater, Wim Jung en Wim Doeven.

Het 40-jarig bestaan werd op 20 februari 1954 gevierd met een receptie (waar Njord een bekertje aanbood voor de man die in een jaar de beste prestatie leverde; het staat nog steeds in onze prijzenkast), gevolgd door een diner en de Jubileum-Revue "Vier maal Tien" in De Burcht. Voor het bal na was medewerking verkregen van de HBS-band, omdat die lang niet zo duur was als een officiële band.

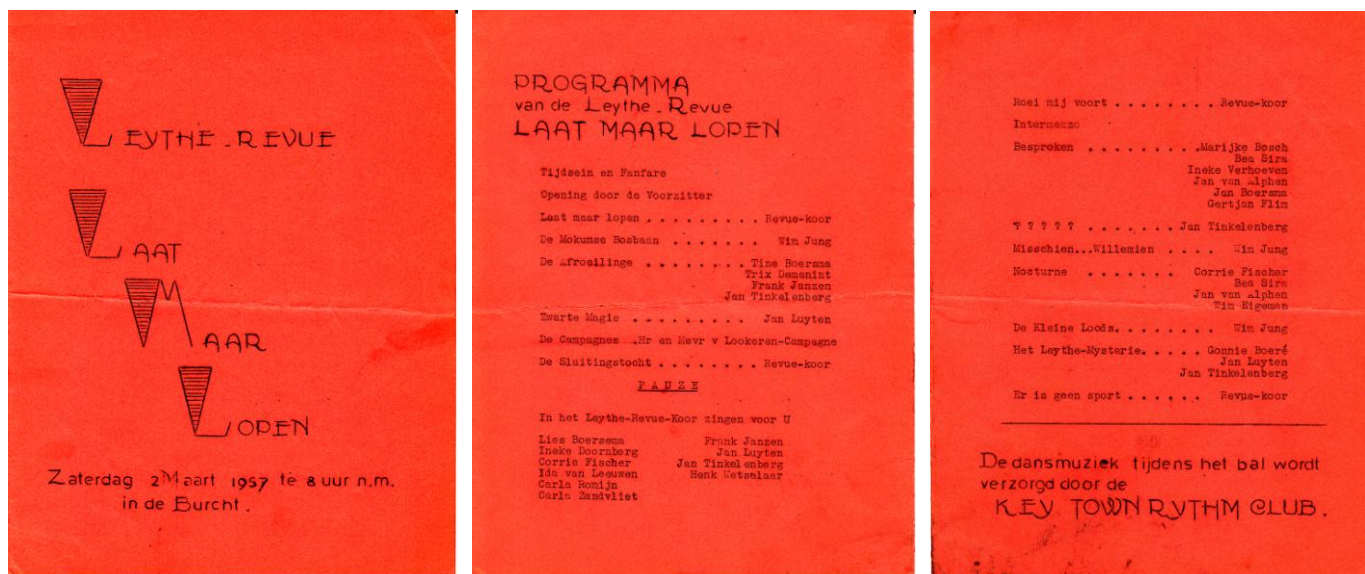

Een wedstrijdterm bij de viering van het veertigjarig bestaan. Uiteraard werd in de sketches vóór de pauze aandacht besteed aan 'Kopenhagen', waar in 1953 de damesvier officieus Europees kampioen was geworden. Na de pauze werd het drama 'De Roeiwedstrijd' opgevoerd, waarvoor Wim Jung Homerus en Vergilius had geplunderd.

Van de revue "Speciaal voor U" uit 1955 is, behalve de titel, helaas geen materiaal bewaard gebleven.

Hetzelfde geldt voor de revue "Wat doet het ertoe?", die op 11 februari 1956 werd opgevoerd in het Antonius Clubhuis. Dat evenement ontlokte Secretaresse Adri Hiemstra in haar Jaarverslag, waarschijnlijk wegens de mindere belangstelling, de onderkoelde opmerking: "Bij strenge vorst buiten was er gezelligheid binnen, al was de zaal wel wat groot ..."

Van de revue "Laat maar lopen...", opgevoerd op 2 maart 1957 in de Jacobazaal van de Burcht, is ons echter (alweer dankzij het plakboek van Poppedijn) het programma overgeleverd.

Het programma van de laatste echte Leythe-revue uit 1957.

Ook van het in dat programma vermelde nummer 'Er is geen sport als de roeisport' hebben wij tekst en muziek nog.

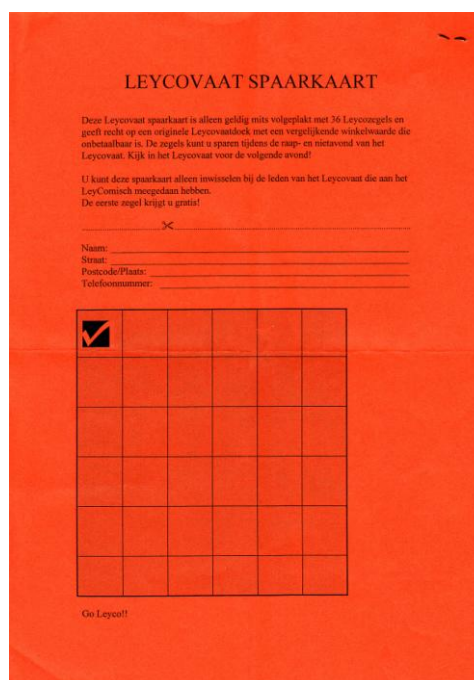
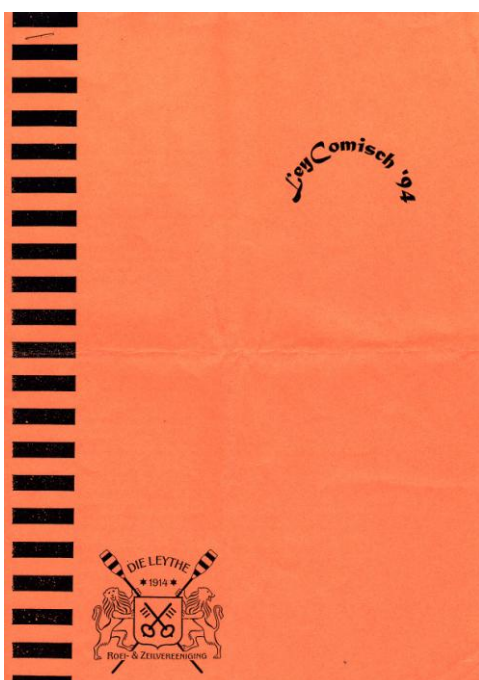
De auteur van de terugblik op die periode in het Lustrumboek 1979 (waarschijnlijk Wim Jung zelf) vond de revue van 1955 "Speciaal voor U" de beste, met onder meer de sketch "De groene bank". Wij moeten het doen met zijn deskundig oordeel, want we kunnen het niet meer zelf bekijken.

'De Groene Bank' uit de revue 'Speciaal voor U': Hanneke Servaas, Joop Gijsman, Ria Overwater, Hans de la Court en Arie Blanken; het decor, geschilderd door Joop en bootsman Piet Fleur, toonde de werkplaats, met molen d'Heesterboom in de verte. (Lustrumboek 1979)

In een aantal volgende jaren konden de revues onze Secretaresse maar matig bekoren, zoals zij liet blijken in haar Jaarverslagen. De oorzaak was wellicht, dat de creatieve motor was gaan haperen, door verhuizing van een aantal leidende figuren, zoals Hans de la Court en Ru Kollwijn. Op 15 februari 1958 was er een Revue-Dansant, waarvan zij opmerkte: "Veel dans en weinig revue, hetgeen door enkelen wel werd betreurd. Misschien dat de volgende revue weer meer revue wordt. Dat is voor de kaartverkoop waarschijnlijk ook wel belangrijk. Het was evenwel een kostelijke avond."

Beknopter was zij over 4 maart 1961: "Revue-dansant, meer dansant dan revue, maar in ieder geval geslaagd." Evenzo over 17 maart 1962: "Revue-dansant, meer dans dan revue, maar de revue die er was, was dan ook heel vermakelijk." Gelukkig kon zij positiever uitpakken in haar Jaarverslag over 1963-1964: "Luisterrijke revue in de grote zaal van de burcht, waarbij vele oud-leden, oudere en jongere leden aanwezig waren. Herhaling van Halle Schijfsma's "De Batavieren" in vrijwel originele bezetting." Dat is dan ook het enige dat over die revue bekend is.

Voor- en achterblad van het tekstboekje 'LeyComisch '94'; de redactie had de achterkant versierd met de Leycovaat Spaarkaart, die (mits geheel volgeplakt) recht gaf op 'een originele Leycovaatdoek'.

In 1994, bij de viering van het tachtigjarig bestaan, kwam er weer eventjes leven in het al dood gewaande verschijnsel "revue". Van alle commissies werd toen een bijdrage gevraagd voor een optreden "tussen de schuifdeuren" tijdens het Grote Kwartettenfeest met levende muziek op 18 juni. De Lustrumcommissie vermeldde in het jaarverslag met name de bijdrage van de Leycovaat-redactie, die onder de titel "LeyComisch '94" een aantal liedjes en sketches bracht.

Dat was de laatste keer, dat een groep leden de andere vermaakte met sketches en gezang. Een terugkeer van de revue, zoals die verscheidene jaren het Leythe-leven beheerste, zit er waarschijnlijk niet meer in.

DE PIEPENDE DOLLEN

Een geschiedenis van dit aspect van het Vereenigingsleven zou niet volledig zijn zonder vermelding van het Leythekoor "De Piepende Dollen". Veteraan Hoeke Klaver nam begin jaren negentig het initiatief om met een paar andere heren een gezelligheidskoor te vormen. Het repertoire was daarmee al enigszins bepaald, maar gelukkig is in de loop der eeuwen veel voor zo'n bezetting gecomponeerd. Eeuwige roem hebben de Dollen echter verworven met hun optreden bij de lustrumviering 1994, het afscheid van Joop Gijsman als Voorzitter van Die Leythe op 22 april 1994 en de opening van de sociëteit op 15 december 2001. Voor die gelegenheden uitgebreid met een groep zanglustige dames vergastten zij de aanwezigen op delen uit het rijke culturele Leythe-verleden, zoals het Clublied uit 1938 (met een aangepaste tekst voor Joop Gijsman) en verschillende teksten uit de Leythe-revues van 1952, 1953 en 1955.

"De Piepende Dollen" in actie bij het officiële afscheid van Voorzitter Joop Gijsman, op 22 april 1995, na dertig jaar voorzitterschap. Het koor zong bij die gelegenheid een speciaal aangepaste versie van het clublied uit 1938.

Het gruwelijke drama "De Batavieren" is al enkele malen genoemd in dit overzichtje en het is dan ook een gelukkig toeval, dat het stuk ons integraal is overgeleverd. Het is opgevoerd in 1944 en is waarschijnlijk geschreven laat in 1943, maar in elk geval vóór juni 1944, gezien de militaire situatie die erin wordt beschreven.

DE BATAVIËREN

Het overzicht van de belangrijkste gebeurtenissen op Die Leythe in de jaren 1941-1944 zou niet compleet zijn, als het Batavieren-stuk er niet in opgenomen was. Het is geschreven door Halle Schijfsma en werd twee maal opgevoerd in de grote loods; de laatste maal als besluit van een roeitocht, waaraan door verschillende verenigingen werd deelgenomen. Beide keren was de opvoering ervan een groot succes. (Jaarboek 1942-1945)

Dramatis personae:

<u>Cladius Civilis</u> ,	Voorzitter der Bataafse Roeibond
<u>Kroldewyn</u> ,	skiffeur der Batavieren
<u>Doeverik</u> ,	skiffeur der Kaninefaten
<u>Adeline</u> ,	dochter van Cl.Civilis
<u>Dorona</u> ,	priesteres van Wodan
	Een aantal Batavieren

(Toneel stelt voor: oever van de Drususgracht; bos. Doeverik komt op met een hengel e.d. en een opgezette eend, die hij aan het publiek laat zien)

D. Hèhè, die heb ik nou eind'lijk te pakken!
Je zou anders de moed bijna laten zakken.
Urenlang loop ik al in dit bos rond te zwalken
om wat wild of een vogel te kunnen verschalken,
maar nu heb ik er een, 't is gelukkig een vette.
Hij is dood als een pier, zal geen poot meer verzetten.

(gaat aan de kant zitten vissen)

En nou ga ik voor de variatie maar vissen.
Er zitten hier, maar ik kan me vergissen,
veel zalmen hier, en snoeken bij horden,
'k zal zien of ik er wat machtig kan worden.

(vist een tijdje; achter het toneel lawaai; kijkt verstoord op)

Bij Thor, wat is dat nou? Wat komt daar nou aan?
't Is bij die Batavieren toch ook niks gedaan!
Hoe durven die kerels het nou toch te wagen
om met hun schuiten mijn snoek te verjagen?! *(kijkt in de verte)*
En naast die boot rijdt een kerel te paard,
een stoere gestalte, getooid met een baard.
Verdraaid..... ik herken hem..... 't is Claudius Civilis
een man die geweldig edel van ziel is.
En de vent die hij coacht zag ik ook al eens roeien,
Kroldewyn heet hij..... 't is wel een goeie.

(komen op: Kroldewyn in een uitgeholde boomstam; ernaast C.C. op een paard;

als Claudius Doeverik ziet, stapt hij af)

Cl. Ha, Doeverik, kerel, hoe staat jou het leven?
Ze zeiden, dat je in de strijd was gebleven!
Wat hebben we elkaar al in lang niet gezien!
Ja, dat was zeker voor een maand of tien.

“De Batavieren” tijdens een der eerste opvoeringen, waarschijnlijk in 1944 in de botenloods; v.l.n.r. de Kaninefaatse skiffeur Doeveirik (Wim Doeven), de Bataafse skiffeur Kroldewyn (Bert Krol in zijn overnaadse eik) en diens coach, niemand minder dan Julius Civilis (Jan Prins). Bovendien twee niet met name genoemde Leythenaren als 'paard'. (Het kiekje, uit de collectie van Arie Landaal, is van matige kwaliteit, maar is toch opgenomen vanwege het unieke karakter ervan.)

- D. Was het misschien bij het Midwinterfeest?
O nee, bij de Brittenburg-regatta is het geweest.
In de gladde vijftien zat ik toen negen,
wat hebben we toen op ons snuit gekregen!
- Cl. Och ja, tegen die Friezen is toch niets te beginnen,
die slaan je tot moes, als ze het niet winnen.
- D. Nou, maar die ploeg van ons was maar zo-zo,
we werden gecoacht toen door Brinio
en die heeft er niet bar veel kaas van gegeten.
Konijnen vangen, dat kan hij veel beter.
- Kr. De Menapiërs waren anders ook slecht,
die brachten er geen spaan van terecht.
Die slag die ze hadden was ook al niks,
't Was geloof ik Ambiorix.
- Cl. Enfin zeg, ik moet nu toch wel gaan,
als je de tijd hebt, kom je dan nog even aan?
Dan drinken we samen een paar vaten mede
en praten wat over ons roemrijk verleden.
Zie je, ik moet voor het diner nog een oeros gaan schieten,
anders is mijn vrouw straks niet te genieten.
Kom, Sleipnir, mijn paardje, dan gaan we maar weer.
Dag Kroldewyn, tot de volgende keer.

(Intussen is Kr. aangekomen; legt de boot vast)

- Kr. Bij Wodan, die Claudius laat je ook trainen,
ik heb geen gevoel haast meer in mijn benen!
- D. Zeg, is er een nieuwe wedstrijd in 't zicht?
Ben jij soms daarover goed ingelicht?
Wij hebben er heel geen bericht van gekregen,
maar de Kaninefaten wonen ook wel wat afgeleggen.
- Kr. Misschien wil je even 't programma bekijken?
Dat heb ik hier ergens aan een boom zien prijken.

Wacht dan maar even, dan haal ik het wel.
Ik ben zo weer terug, want ik loop vreselijk snel.

(Kr. af; even later terug met plank vol geheimzinnige tekens)

D. Ja joh, maar die runen kan ik niet lezen.
Doe jij 't maar, als je zo vriend'lijk wilt wezen.

Kr. *(schraapt zijn keel en leest voor):*
Claudius Civilis, de leider aller Germanen,
heeft de eer om al zijn onderdanen
uit te nodigen tot de grote roeiwedstrijden
te Lugdunum Batavorum, 't latere Leiden.
De baan is natuurlijk de Drususgracht.
Als startplaats is 't Forum Hadriani gedacht.
En nu de nummers, die zullen je, denk ik, wel lijken:
Allereerst heb je dan de overnaadse eiken,
maar ook gladde beuken, dat is vreselijk zwaar sjouwen:
20.000 meter, niet om uit te houwen.
Wat bijnummers ook, voor de veteranen
en voor jeugdige knapen in oefenplatanen.

D. En 't skifnummer? Dat interesseert mij het meest!

Kr. Hou je stil, joh. Dat is juist de clou van het feest!
't Is het hoofdnummer en de prijs ervoor is.....
de beeldschone dochter van Claudius Civilis!

D. Je bedoelt toch niet de schone Adelinde,
Die ik reeds van de wieg af beminde?!
Die is bepaald niet te versmaden,
zachtaardig en goed in het bakken en braden...
en schoner dan zij is er geen in het land,
reeds lang heb ik aan haar al mijn hart verpand...

Kr. Inderdaad, maar ze is lekker toch wel voor mij,
want ik kan veel harder roeien dan jij!
't Is alleen wat vervelend, dat ze mij niet uit kan staan,
maar als ik haar krijg, zal ik dat er wel uit slaan.
'k Verloor laatst zomaar mijn vrouwen bij 't spel
aan Wigram den Zwarten, dien ken je nog wel.
Die juffrouw zou me dus best te pas komen.
Ik lig er de hele nacht van te dromen.

D. Nou, ik denk niet, dat 't je zomaar zal lukken,
want ik kan er ook al aardig aan rukken.
Nou, tot ziens dan, ik neem maar dadelijk de benen,
want ik zal maar als de bliksem gaan trainen. *(beiden af)*

Ilde Bedrijf

(toneel: bos met heilige eik, met paardeschedels en houtvuur; Adelinde erg wanhopig)

Ad. Bij Freya, hoe moeielijk is toch het leven.
Ik zou er toch bijna de brui aan gaan geven.
Tot nog toe was alles heel goed en mooi,
maar nu ben ik totaal aan de wanhoop ten prooi. *(zakt wanhopig op een steen)*
Want als Kroldewyn morgen de wedstrijd zal winnen,
dan weet ik waarachtig niet wat ik moet beginnen...

't Is een bruu, die zijn vrouw mishandelt en slaat,
die dobbelt en drinkt... o, ik weet me geen raad. (*huilt een tijdje*)
Maar wacht een, daar krijg ik een reuze idee,
misschien is er redding en valt het wel mee.
Er woont hier een heel wijze vrouw, hier vlak bij,
als ik die eens om raad vroeg, misschien helpt ze mij.
Priesteresse van Wodan is ze, heel eerbiedwaardig,
maar toch is ze ook verschrikkelijk aardig;
steeds staat ze met kruiden en zo voor ons klaar,
zij waarschuwt ons steeds bij dreigend gevaar.
Verleden en toekomst zijn haar glashelder,
zonder haar gingen we bepaald naar de kelder.
Zij zal wel iets voor me kunnen bereiken;
misschien is ze thuis - 'k zal eens even gaan kijken...

(*loopt toe op de zijkant van het toneel, klopt en roept: volk!*)

Pr. (*achter het toneel, met plechtige stem*)

Wie waagt het, mijn heilige rust te verstoren?

Ad. O jee, als ze boos is, dan ben ik verloren!

Pr. (*te voorschijn komend*)

Bij Freya, ben jij daar, schone Adelind.

Dat zag ik zo gauw niet. Ga zitten, mijn kind.

Ik was juist bezig erg moeilijke runen te lezen
en had geen idee, dat jij het kon wezen...

Maar, wat kijk je toch sip, er is zeker iets mis,

'k geloof trouwens, dat ik de reden al gis,

want Wodan die schonk mij bijzondere gaven:

de wijste ben ik van alle Bataven.

Je zit 'm zeker voor die wedstrijd te knijpen.

Hm ja, dat kan ik heel goed begrijpen.

Ad. Ik weet me geen raad gewoon, heilige vrouwe,

ik kan toch niet met die Kroldewyn trouwen!!

't Is een woesteling, een dronkaard, ik kan hem niet luchten.

Er gaan over hem de wildste geruchten.

Pr. Als ik het goed begrijp, wou je dus liever, dat Doeverik won.

Lies v. Leeuwen (Adelinde) en Bep Berkouwer (priesteres)
(Coll. A.J. Landaal)

Ad. Ja natuurlijk! Hè, als dat nu eens kon...

Ik bemin hem van harte al sinds lange tijd

om zijn edel gemoed en zijn dapperheid...
Zijn vuurrode baard doet mijn hart sneller slaan.
Enfin, hij staat me als bruingom wel aan,
maar tegen Kroldewyn is het toch onbegonnen...

Pr. Tja, die heeft de Diamanten Schedels gewonnen.

Ad. Tegen zo'n reus houdt hij het nooit uit.
Zijn techniek is heel goed, maar dat helpt hem geen fluit.

Pr. Wacht even, dan zal ik Asgaard even bellen
en het verhaal eens aan Wodan vertellen.
Die zal er wel wat op weten te vinden.
't Komt wel in orde hoor, Adelinde. (*pakt telefoon*)
Hokus, pokus, pilatus, pas, ik wou dat ik aangesloten was.
-- Ja, Freya? Zeg, hoe gaat het met jou?
-- Is je man thuis? -- Ja? -- Zeg, roep hem eens gauw.
-- Zeg, Wodan, er zit bij mij een cliënte,
een jong meisje nog, fris als de lente,
Adelinde Civilis, de prijs van de wedstrijd.
Enfin, dat weet je natuurlijk in je alwijsheid,
en die wou nu het liefste met Doeverik trouwen,
maar ze is bang, dat die het niet vol zal houden.
Kun jij nu niet zorgen, dat hij het toch wint?
Dat is zoveel prettiger voor het kind.
--- Wat zeg je? --- Hoe? --- Doe niet zo zot!
Je bent toch zeker de oppergod?!
Een snoek laten vangen --- ja, dat lijkt me wel goed...
Enfin, je zorgt maar, dat het gaat zoals het moet.

(*met de hand op de hoorn tegen Ad.*)

Dat kost je dan als offer een paard.
Ik hoop, dat je dat niet te veel bezwaart.

Ad. O nee, ik zal het offer zeker brengen, morgen.
Wat zalig, dat Wodan ervoor wil zorgen.

Pr. 'k Zou zeggen, breng het maar liever da'lijk.
Als je ermee wacht, neemt hij 't je misschien kwalijk,
want Wodan houdt niet erg van dralen.

Ad. O dat is best; ik zal 't meteen even halen. (*af*)

Pr. (*door telefoon*) 't Is goed hoor --- Jazeker --- Nou, tot ziens dan.
Doe je Balder de groeten? Ja, dank je --- Dag, Wodan. (*telefoon op de haak*)
En nu zal ik eens voor het offer gaan zorgen.
Waar heb ik ook mijn mes weer geborgen? (*zoekt*)
O ja, achter de steen, ik weet het al weer,
daar lag het nog van de vorige keer. (*voelt eraan*)
't Is vreselijk bot, 'k zal 't even gaan wetten,
dan maak ik straks met het paard korte metten. (*slijpt het mes*)

Ad. (*met het paard*) Ben ik nou niet gauw teruggekomen?
Ziet U, ik heb Sleipnir maar meegenomen,
die stond het meest voor de hand in de stal.
Ik ben alleen bang wat Pa ervan zeggen zal,
want het is zijn allerbeste paard!
Maar enfin, dat is Doeverik toch wel waard.
En al slaat Pa me morgen bont en blauw,

alles is beter dan dat ik met Kroldewyn trouw.
...Maar willen we maar met het offer beginnen?
Ik sta hier gewoon van kou te vertinnen.

Pr. Dat is goed, geef me dan het mes maar even aan,
dan zal ik hem zijn hoofd afslaan.
Kniel neder, o Sleipnir, aan de voet van deze eik,
opdat ik met één slag U maak tot een lijk.
Ter Wodans ere zal Uw bloed vloeien,
het heilige altaar zult ge besproeien. *(toont afgehakte hoofd aan publiek)*

IIIde Bedrijf

(oever Drususgracht; boom met verslaggever; tribune met C.C., Ad. en Batavieren)

Bat.1 'k Ben razend benieuwd wie het wel zal winnen.
Als het Kroldewyn is, dan ben ik wel binnen.
'k Verwedde op hem twaalf prachtige koeien,
maar gelukkig kan hij wel heel erg hard roeien,
dat zagen we wel in de eerste heat,
maar als hij verliest, dan ben ik failliet!

Bat.2 Och, dat roeien van tegenwoordig, dat is toch niks gedaan.
In mijn tijd, toen was er tenminste wat aan,
toen zakten we, met een hele zooi,
de Rijn af, met het eerste Piet Hein-convooi,
van Zwitserland naar de lage landen.
Dat waren tenminste nog eens afstanden!

Bat.3 Ach ja, maar hoe slechts zijn nu ook niet de tijden...
Die Bataven van vroeger waren wel te benijden.
Wij zuchten onder het juk der bezetting,
hoe lang liggen we nu al niet aan de ketting!
Ik heb het niks begrepen op die Romeinen.
Ik zag ze net zo lief weer verdwijnen.

Bat.1 Ze willen een inval doen, naar ik hoor,
ze nemen er alle maatregelen voor.
Een invasie bij de Keltische Britten,
maar dat zal ze, denk ik, wel niet zo glad zitten.

Bat.2 In het Oosten schieten ze aardig op,
Trajanus krijgt daar flink op zijn kop.
Hij neemt overhaast naar het Zuiden de benen
en zit nu al in het land der Roemenen.
In Italië.....

Bat.3 ...Joh, hou je nu even stil.
'k Geloof, dat men beginnen wil.

Verslaggever *(in boom, met kijker)*

Dames en heren, nog enkele seconden,
dan gaan we over tot de laatste ronde.
De roeiers liggen nu klaar voor de start,
verwachten het sein met luid bonzend hart.
Zodra de schaduw der heilige eik
met de richting der Drususgracht ligt gelijk,
dan zullen ze als een haas ervandoor gaan...

Nog even --- de starter komt er al aan...
Het startsein ... hoera! ... Daar gaan de heren!
't Is prachtig te zien, hoe ze zich weren.
Ze klieven het water als snelle dolfijnen,
veroorzaken meters hoge waterfonteinen.
Ik geloof, de Kaninefatische schuit,
die loopt nu toch een behoorlijk eind uit...
Maar nee, dat gaat toch maar niet zo:
de Batavier verhoogt acuut zijn tempo.
Nu liggen ze alweer zij aan zij,
de Batavier schiet zelfs een eindje voorbij,
maar het verschil is toch niet erg groot,
want die Doeverik, die trekt zich zowat half dood.
't Is vreselijk, wat zitten die kerels te sleuren,
maar er moet toch wel een wonder gebeuren,
als Kroldewyn nu de wedstrijd niet wint. (*Ad. gilt en valt flauw*)

(*Kr. komt halverwege het toneel; haalt snoek op*)

Kr. Bij Wodan, wat is dat nou voor een beest??!
Een reuzensnoek! Nu ben ik er geweest. (*slaat om; af*)

(*D. komt op en stapt uit*)

D. Hèhè, wie had dat nu kunnen dromen,
dat ik nog als eerste door de finish zou komen?

(*Cl.C. stapt op hem toe*)

Cl. Het is mij waarlijk een groot genoeg
om U met het resultaat van al Uw zwoegen
van harte te mogen feliciteren;
U zult in de toekomst nog heel wat presteren,
maar laat ik U nu de prijs eens uitreiken,
die zal U, dunkt mij, vast wel lijken.
Adelinde, mijn kind, kom eens hier bij vader,
wees niet zo verlegen, treed vrijelijk nader.
Hier is ze, de schoonste der Germaanse vrouwen
en je mag morgen al met haar trouwen!

Kr. (*komt op met bijl en verward haar*)

Ja hoor eens, dat gaat zo maar niet!
Kom eens hier, kerel, bah, je beeft als een riet!
Ha hondsvot, ik zal jou de schedel eens kloven.
Dat kom je geheid niet meer te boven!

D. O, dacht je dat? Nou, wacht dan maar even,
dan zal ik jou eens een opdonder geven,
zoals je nog nooit van je leven hebt gehad!

(*tot Adelinde, die zich aan hem vasthoudt*)

Adelinde, ga even opzij schat. (*gevecht*)

Kr. Alsjeblieft, schurk, die slag is voor jou,
hij is dodelijk, dus sterf nu maar gauw!

D. (*wankelt*) Bij Wodan, wat voel ik me nou beroerd,
hij heeft me ijskoud vermoord, die ploert.
Dan zal ik nou maar naar het Walhalla gaan.
Hier op aarde is het toch ook niets meer gedaan. (*sterft*)

- Ad. O Doeverik, engel, keer terug tot dit leven.
Je bent toch nog veel te jong om te sneven. (*schudt hem door elkaar*)
O luister toch, ik ben het, Adelinde, je bruid,
zonder jou houd ik het geen drie kwartier ui!
Ach nee, het helpt toch niet: hij is helemaal dood.
Nog nimmer was mijn droefheid zo groot! (*huilt*)
- Kr. Zeg, schei er eens uit met dat lamenteren.
Je bent nu van mij, ik zal je wel leren.
Ga jij nu maar gauw met me mee in de boot
en als je een kik geeft, dan sla ik je dood!

EINDE